

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πολιτισμός

Το γαλάζιο περιδέραιο της Αττικής

Αρχαία πετράδια και σύγχρονες αρχιτεκτονικές δημιουργίες από το Φάληρο μέχρι τη Βουλιαγμένη

5' 9" χρόνος ανάγνωσης [Ακούστε το άρθρο](#)

Το βόρειο τμήμα της χερσονήσου Πούντα, όπου λειτουργούσαν τα Αστέρια Γλυφάδας. Από την εποχή του Μεσοπολέμου η Γλυφάδα ως προνομιούχο προάστιο είχε οργανωθεί σε λουτρόπολη, όπως αναφέρει η συγγραφέας Κωνσταντίνα Καζά-Παπαγεωργίου στο βιβλίο της «Φάληρο - Βούλα μέσω Αλίμου, Ελληνικού και Γλυφάδας» που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Καπόν». [ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΠΟΝ]

Νίκος Βατόπουλος

26.08.2024 · 13:29

Η αρχαιολόγος Κωνσταντίνα Καζά-Παπαγεωργίου έχει ιστορίες να διηγηθεί. Ιστορίες παλιές, που όμως αγγίζουν τη ζωή μας σήμερα με έναν τρόπο αφυπνιστικό, καθώς μας οδηγεί στην **παραλιακή Αθήνα**, σε εκείνο το περιδέραιο της **Αττικής** που αποκαλούμε και **Αθηναϊκή Ριβιέρα**. Εκεί, επιχειρεί μια τομή στον χρόνο σε ένα παράκτιο οδοιπορικό και ανελκύει με τρόπο τόσο φυσικό όλες εκείνες τις στρώσεις ζωής που προϋπήρχαν εκεί όπου σήμερα ζούμε, εργαζόμαστε, παραθερίζουμε...

Δεν είναι κάτι νέο αυτή η ερευνητική δουλειά για την Κωνσταντίνα Καζά-Παπαγεωργίου. Αρχαιολόγος αφοσιωμένη με πάθος και πειθαρχία στην ανασκαφή και τη μελέτη των ευρημάτων στην παραλιακή ζώνη, από τον **Ορμο του Φαλήρου** έως τη **Γλυφάδα** και ακόμη πιο πέρα, καταθέτει τα τελευταία χρόνια τις εμπειρίες της μέσα από μια διεισδυτική αφηγηματική αρχαιολογία σε εκδόσεις που απευθύνονται στο γενικό κοινό. Οι έρευνές της μαζί με τους συνεργάτες της υπό την επίβλεψη του **υπουργείου Πολιτισμού** έχουν συμβάλει στη σύγχρονη μυθολογία της παραλιακής Αθήνας. Μας οδηγούν να φανταστούμε το σύνολο της αρχαίας Αττικής από την Ακρόπολη ακτινωτά προς τα εύφορα **Μεσόγεια**, τα **ορυχεία του Λαυρίου**, το **Θριάσιο Πεδίο** δυτικά και τους παραλιακούς δήμους κατά μήκος της σημερινής **λεωφόρου Ποσειδώνος**. Η Αττική γίνεται κατανοητή μέσα από την πολιτισμική γεωγραφία της.

Ηδη από το 2015 είχε κυκλοφορήσει από τις **εκδόσεις Καπόν** το **βιβλίο** της «**Η αρχαία Αστική Οδός και το μετρό κάτω από τη λεωφόρο Βουλιαγμένης**», μια τομή που εξερευνούσε τον ενδότερο οδικό άξονα. Αυτή η ιστορική στρωματογραφία, που επιχειρεί κάθε φορά (σε μια χωρίς διακοπή πολυετή έρευνα) η κ. Καζά-Παπαγεωργίου, επιλέγει την εξωστρέφεια όταν ολοκληρώνεται ένα συνεκτικό και γοητευτικό για το ευρύ κοινό αφήγημα. Οπως είναι το νέο βιβλίο της, πάλι από τις εκδόσεις Καπόν, με τίτλο «**Φάληρο – Βούλα μέσω Αλίμου, Ελληνικού και Γλυφάδας. Παράκτια διαδρομή με το τραμ**».

Αποψη του ανασκαμμένου χώρου με τα ίχνη της εργαστηριακής εγκατάστασης, τους προϊστορικούς τάφους και τους λιθωσρούς σε μικρή απόσταση από τον παρακείμενο όρμο της Γλυφάδας. [ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΠΟΝ]

Επιλέγοντας ευφυώς την παραλιακή διαδρομή του τραμ ως έναν συνεκτικό άξονα, αλλά και μια κατανοητή απόσταση για τον αναγνώστη, αναλαμβάνει με τον ρόλο της αρχαιολόγου, της συγγραφέως, της ξεναγού αλλά και της αφηγήτριας, να ξετυλίξει μια ιστορία που είναι εν πολλοίς άγνωστη στο ευρύ κοινό, ή τουλάχιστον δεν έχει εντυπωθεί στην κοινή συνείδηση. Το βιβλίο επιχειρεί μια γοητευτική τομή στην ιστορική στρωματογραφία της παραλιακής ζώνης από τα προϊστορικά χρόνια έως τις μέρες μας, αφού το ανασκαφικό έργο συνεχίζεται και φέρνει διαρκώς νέες πληροφορίες. Ηδη, όμως, είναι γνωστή η αρχαιότητα εποίκηση των αττικών δήμων από τον Όρμο Φαλήρου έως τη Βουλιαγμένη, με σημαντικά ευρήματα και σημεία ανασκαφής να διασώζονται σήμερα μέσα στη σύγχρονη ζώνη των κατοικιών, των τουριστικών καταλυμάτων, των πλαζ και της παραλιακής λεωφόρου.

Ενα ταξίδι στον χρόνο παράλληλα με την παραλιακή γραμμή του τραμ, που αποκαλύπτει την ιστορική συνέχεια και άγνωστους θησαυρούς.

Η Κωνσταντίνα Καζά-Παπαγεωργίου έχει οργανώσει την αφήγησή της πάνω στις στρώσεις του χρόνου. «Αρωγός στη διαδρομή μας οι αρχαιότητες που κατά καιρούς έχουν αποκαλυφθεί κατά μήκος της παραλίας, παρά θιν' αλός, αλλά και λίγο πιο μέσα», λέει. «Αρωγός επίσης τα σύγχρονα μνημεία, όπως και τα καιρία σημεία, τα τοπία της παραλίας, ώστε να σχηματιστεί μια σχετικά πλήρης εικόνα του παράκτιου τοπίου στο πέρασμα του χρόνου».

Από το πρώτο ξεφύλλισμα της σκληρόδετης έκδοσης νιώθει κανείς ότι αυτό το βιβλίο αρχαιολογίας έχει ευρύτητα πνεύματος και διακατέχεται από την επιθυμία να συμπαρασύρει τον αναγνώστη σε μια βαθιά κατανόηση του τόπου. Να του δώσει ρόλο, όχι απλώς παρατηρητή αλλά μετόχου. Το πλούσιο φωτογραφικό υλικό με λήψεις από ψηλά (με drones) δίνει την απαιτούμενη πανοραμική θεώρηση της παραλίας και της παρατήρησης σημείων, που κανείς από εμάς δεν θα ήταν σε θέση να δει από ψηλά. Υπάρχει όμως παράλληλα και η φωτογραφική αφήγηση της εξέλιξης της παραλίας της Αθήνας στη διάρκεια του 20ού αιώνα. Από τις επαύλεις του Φαλήρου στην μπελ επόκ έως την οργάνωση της Γλυφάδας σε λουτρόπολη και προνομιούχο προάστιο ήδη από τον Μεσοπόλεμο. Η μεταπολεμική αναγέννηση με τη λειτουργία των Αστεριών και άλλων δημοφιλών πλαζ, η οικοδομική έκρηξη μετά το 1980 και η σύγχρονη συνύπαρξη της αρχαίας σιωπηλής ζωής με τη σύγχρονη θορυβώδη δίνουν το ζητούμενο παλίμψηστο.

Ας βάλουμε στη συζήτηση και όλες τις μεγάλες εξελίξεις στο τοπίο της παραλιακής Αθήνας στη διάρκεια του 21ου αιώνα, ώστε να κατανοήσουμε και την ανάγκη υπεράσπισης και ανάδειξης της αρχαίας στρωματογραφίας. Η μεταφορά του αεροδρομίου στα Σπάτα το 2001, τα έργα για τους Ολυμπιακούς του 2004, η ανέγερση του ΚΠΙΣΝ, η έναρξη εργασιών στο Ελληνικό, η τουριστική μετάλλαξη του Αστέρια και των Αστεριών, η οικοδομική δυναμική της παραλιακής ζώνης, τα δίχως τέλος έργα στον Φαληρικό Ορμο, η εξαγγελία δημιουργίας παραλιακού ποδηλατόδρομου και πολλά μεσαία και μικρότερα έργα, αλλάζουν το τοπίο, αλλάζουν τη σχέση μας με τον τόπο.

Μια σειρά ευρημάτων συνδέει τους πρωτοελλαδικούς πληθυσμούς, την εποχή του Κλεισθένη και τα λαμπερά Αστέρια της Γλυφάδας.

Σε αυτή την καμπή της παραλιακής ζώνης στον 21ο αιώνα έρχεται η αρχαιολογική έρευνα της Κωνσταντίνης Καζά-Παπαγεωργίου να εμβαθύνει πάνω στη ροή του χρόνου. «Το εκτενές οδικό δίκτυο της αρχαίας Αθήνας και γενικότερα της Αττικής, μεγάλα τμήματα του οποίου έχουν έρθει στο φως με τις κατά τόπους ανασκαφές, αποδίδεται στις μεταρρυθμίσεις του Κλεισθένη, ο οποίος αναδιοργάνωσε την Αττική σε δήμους και τριττύες (508-506 π.Χ.)». Είναι συναρπαστικό ότι οι αρχαιολογικές έρευνες έχουν φέρει στη γνώση μας τη ζωή και την οικονομική, εμπορική δραστηριότητα ακόμη και των προϊστορικών χρόνων, με ευρήματα από την Πρωτοελλαδική εποχή (3η χιλιετία π.Χ.). Μέσα στα παλιά «Αστέρια» της Γλυφάδας, π.χ., σε απόλυτα προστατευμένη ζώνη στη νέα τουριστική επένδυση, διασώζεται ο αρχαιολογικός χώρος όπου μπορεί κανείς να δει, όχι μόνο συστάδες υπογείων λαξευτών τάφων αλλά και ένα ολόκληρο εργαστήριο μεταλλουργικών δραστηριοτήτων της προϊστορικής εποχής. Από τον Υμηττό μέχρι την ακτογραμμή, μια νοητή γραμμή οικονομίας.

Ακολουθώντας τις στάσεις του τραμ έτσι όπως έχει οργανωθεί η ξενάγηση που προσφέρει το βιβλίο, από το Νέο Φάληρο, το Μοσχάτο, την Καλλιθέα, τις Τζιτζιφιές, έως το Παλαιό Φάληρο, τον Αλιμο, το Ελληνικό, τη Γλυφάδα και τη Βούλα, γεννιέται όλη εκείνη η πυκνή διαδρομή στον χρόνο που αγγίζει και τον τρόπο που από τον 19ο αιώνα έως τις μέρες μας αντιμετωπίστηκε η ιστορική στρωματογραφία. Είναι ένας άλλος τρόπος να διαβάσει κανείς, όχι μόνο την Ιστορία αλλά και τον τρόπο ανάγνωσης και χειρισμού της Ιστορίας από τους κρατικούς θεσμούς, την επιστήμη και την ευρύτερη κοινωνία. Η παραλιακή Αθήνα αποκαλύπτεται σε όλο της το βάθος.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

ΑΤΤΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΑ

ΒΙΒΛΙΟ

Μπες στον κόσμο της Καθημερινής

Απόκτησε συνδρομή με **5,90€ / μήνα**

Συνδρομή